

TEOLLISUUDEN JA TYÖNANTAJAIN KESKUSLIITTO

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

SUOMEN PANKKI

Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskysely

Vuosi 2001

Sisällys

1	Aineisto	5
2	Rahoituksen hankinta	7
3	Rahoitussuunnitelmat	10
4	Velkaantuneisuus ja rahoitusongelmat	13
5	Rahoituksen hinta	14
6	Pankkipalveluiden saatavuus ja pankkien kilpailuttaminen	16
7	Euron ja dollarin välisen vaihtokurssin vaikutus yrityksen tulokseen	18
8	Julkisen yritysrahoituksen käyttö	20
9	Yritysten näkymät ja yleistaloudelliset odotukset	22

Taulukkuuettelo

Taulukko 1.	Perusaineiston jakaumat toimialoittain ja lääneittäin	5
Taulukko 2.	Perusaineiston jakaumat kokoluokittain	6
Taulukko 3.	Paneeliaineisto 2000 ja 2001 jakaumat kokoluokittain	6
Taulukko 4.	Yleistaloudelliset odotukset	24

Kuvioluettelo

Kuvio 1.	Ulkoisen rahoituksen hankinta (kuluneen 12 kk:n aikana)	7
Kuvio 2.	Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus (kuluneen 12 kk:n aikana)	8
Kuvio 3.	Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde	9
Kuvio 4.	Ulkoisen rahoituksen hankinta-aikomukset	10
Kuvio 5.	Ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus	11
Kuvio 6.	Aiotun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde	12
Kuvio 7.	Luottojen hoitaminen	13
Kuvio 8.	Uusien luottojen korkomarginaali	14
Kuvio 9.	Uusien luottojen sivukulut	15
Kuvio 10.	Kuinka monen pankin palveluja yrityksenne käyttää merkittävästi?	16
Kuvio 11.	Kilpailutatteko pankkirahoituksessa eri pankkeja keskenään?	17
Kuvio 12.	Onko yrityksellänne dollarimääräistä vientiä/tuontia tai dollarimääräisiä velkoja/saatavia?	18
Kuvio 13.	Kuinka dollarin heikkeneminen suhteessa euroon vaikuttaisi yrityksenne tämän hetkiseen tulokseen?	19
Kuvio 14.	Onko yrityksenne käyttänyt viimeisen 5 vuoden aikana julkista yritysrahoitusta?	20
Kuvio 15.	Yritysrahoitusmuodot, joita yrityksenne on käyttänyt	21
Kuvio 16.	Kannattavuus tällä hetkellä, liikevaihdolla painotettu saldoluku	22
Kuvio 17.	Kannattavuusodotukset seuraavalle 12 kuukaudelle, liikevaihdolla painotettu saldoluku	22
Kuvio 18.	Kuinka odotatte yrityksenne henkilömäärän muuttuvan seuraavan 12 kuukauden aikana?	23
Kuvio 19.	Kuinka yrityksenne investointien määrä muuttuu seuraavien 12 kuukauden aikana edelliseen vuoteen verrattuna?	23

Lisätietoja kyselystä

Teollisuusyritysten kysely

Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto:

– Juhani Huttunen,
osastopäällikkö,
puh. 09–6868 2602

Palveluyritysten kysely

Suomen Pankki:

– Jukka Vauhkonen
ekonomisti,
puh. 09–183 2111

Mikroyritysaineistoa koskevat tiedustelut

Kauppa- ja teollisuusministeriö:

– Markku Kavonius,
ylitarkastaja
puh. 09–160 3574

Esipuhe

Suomen Pankki, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto sekä kauppa- ja teollisuusministeriö ovat selvittäneet syksystä 1994 lähtien teollisuus- ja palveluyritysten rahoitustarpeita, rahoituksen saatavuutta ja hintaa. Teollisuuden ja palveluiden rahoituskysely antaa yritysten rahoitustarpeesta kattavan yleiskuvan.

Tiedonkeruu koettiin tarpeelliseksi, jotta viranomaisille, yrityksille ja suurelle yleisölle voitaisiin välittää ajankohtaista ja täsmällistä tietoa yritysten rahoituksen saatavuudesta ja hinnasta. Yhteistyö Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton, Suomen Pankin ja kauppa- ja teollisuusministeriön välillä alkoi vuonna 1994. Tilastokeskukselle annettiin tällöin tehtäväksi koota palveluyritysten aineisto. Samalla Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto antoi teollisuusyritysten aineiston yhteiseen käyttöön. Vuodesta 1997 lähtien Tilastokeskus on vastannut myös teollisuusyrityksien aineiston keruusta.

Rahoituskysely on vuodesta 2000 lähtien tehty vain kerran vuodessa. Aineiston analysoinnin pohjalta saatavat tulokset julkaistaan raportissa, jossa seurataan rahoituksen hankinnan ja yleisten lyhyen aikavälin odotusten kehittymistä. Toistuvien kysymysten lisäksi jokaisessa kyselyssä on joukko ajankohtaisia erityiskysymyksiä. Tänä syksynä selvitettiin euron ja dollarin välisen vaihtokurssin vaikutusta yritysten tuloksiin ja yritysten julkisen yritysrahoituksen käyttöä.

Tilastokeskus toteutti kyselyn 17.9.–3.10.2001. Kyselyyn vastasi 762 palvelu- ja 430 teollisuusyritystä eri kokoluokista ja lääneistä. Vastausprosentti oli 85.

Yhteenveto

Taloukasvun hidastuminen ei ole näkynyt rahoituksen hankinnassa eikä rahoitussuunnitelmissa.

Rahoitusta hankkineiden ja rahoituksen hankintaa suunnittelevien yritysten suhteelliset osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan verrattuna syksyn 2000 rahoituskyselyyn huolimatta taloukasvun jyrkästä hidastumisesta.

Yritykset ovat vähentäneet pankkien kilpailuttamista.

Pankkien kilpailuttaminen väheni jo syksyn 2000 kyselyssä ja kilpailuttaminen on edelleen vähentynyt. Erityisesti teollisuusyritykset ovat vähentäneet pankkien kilpailuttamista.

Yritysten kannattavuusnäkymät ovat pysyneet varsin hyvinä.

Yrityksistä lähes 40 prosenttia pitää tämänhetkistä kannattavuuttaan hyvänä ja vain noin joka kymmenes huonona. Seuraavan 12 kuukauden kannattavuusodotukset ovat pysyneet lähes samalla tasolla kuin vuoden 2000 rahoituskyselyssä.

Henkilökuntansa vähentämistä suunnittelevien yritysten osuus on hiukan kasvanut.

Henkilökuntansa vähentämistä suunnittelevien yritysten osuus on kasvanut ja lisäämistä suunnittelevien yritysten osuus vähentynyt verrattuna vuoden 2000 rahoituskyselyyn. Henkilökuntansa vähentämistä suunnittelevien yritysten osuus on kuitenkin vain hiukan suurempi kuin lisäämistä suunnittelevien yritysten osuus.

Teollisuusyritykset aikovat vähentää investointejaan.

Teollisuusyrityksistä yli puolet aikoo vähentää aineellisia käyttöomaisuusinvestointejaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Sen sijaan palveluyrityksistä vajaa kolmannes aikoo lisätä ja vain vajaa viidennes vähentää investointejaan.

Dollarin heikentyminen suhteessa euroon parantaisi teollisuusyritysten tuloksia mutta heikentäisi palveluyritysten tuloksia.

Dollarin heikentyminen suhteessa euroon parantaa erityisesti suurten mutta myös pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tuloksia. Sen sijaan palveluyrityksistä suurempi osuus kärsii kuin hyötty dollarin heikkenemisestä.

Yritykset arvostavat julkista yritysrahoitusta.

Lähes puolet teollisuusyrityksistä ja yli kymmenes palveluyrityksistä on käyttänyt julkista yritysrahoitusta viimeisen viiden vuoden aikana. Valtaosa yrityksistä haluaisi joko lisätä julkista yritysrahoitusta tai pitää sen määrän ennallaan.

1 Aineisto

Rahoituskyselyn aineisto uudistettiin syksyllä 2000 ja kysely päätettiin tehdä vain kerran vuodessa. Rahoituskyselyn yritysten otoksessa oli mukana 1400 yritystä. Kyselyyn vastasi 85 % yrityksistä (1151 yritystä). Haastattelut tehtiin 17.9. – 3.10.2000.

Aineisto sisältää pienten, keskisuurten ja suurten yritysten lisäksi niin kutsutut mikroyritykset (alle 10 hengen yritykset). Näiden yritysten aineistoa on kerätty kevästä 1999 lähtien.

Vastauksia analysoitaessa teollisuus- ja palveluyrityksiä tarkasteltiin erikseen. Yritykset jaettiin lisäksi henkilökuntakokoluokkiin (mikroyritykset, pienet, keskisuuret ja suuret yritykset). Joidenkin kysymysten kohdalla vastauksia painotettiin liikevaihdolla tai Tilastokeskuksen laskemilla yritysکوhtaisilla painoilla, jotta tulokset voitiin yleistää otoksen tasolta koko päätoimialaa koskeviksi. Painotuksesta mainitaan erikseen.

Taulukko 1. Perusaineiston jakaumat toimialoittin ja lääneittäin

Teollisuusyritykset		Palveluyritykset	
Toimiala		Toimiala	
Elintarvike	39	Rakentaminen	107
Tevanake	29	Tukkukauppa	135
Metsä	32	Vähittäiskauppa	105
Graafinen	50	Majoitus ja ravitsemus	47
Kemia	28	Kuljetus ja liikenne	98
Rakennustarvike	30	Kiinteistö- ym. palvelut	59
Sähkö- ja elektroniikka	45	Tekniset palvelut	84
Muu metalli	124	Muut palvelut	127
Muu teollisuus	53		
Yhteensä	430	Yhteensä	762
Lääni		Lääni	
Etelä-Suomen lääni	213	Etelä-Suomen lääni	531
Länsi-Suomen lääni	162	Länsi-Suomen lääni	146
Itä-Suomen lääni	25	Itä-Suomen lääni	41
Oulun lääni	19	Oulun lääni	27
Lapin lääni	9	Lapin lääni	14
Ahvenanmaan lääni	2	Ahvenanmaan lääni	2
Yhteensä	430	Yhteensä	761

Taulukko 2. Perusaineiston jakaumat kokoluokittain

	Teollisuusyritykset	Palveluyritykset
Kokoluokka liikevaihdon mukaan		
Mikro, alle 10 mmk	134	315
Pieni, alle 50 mmk	84	188
Keskisuuri, 50-300 mmk	103	133
Suuri, yli 300 mmk	109	126
Yhteensä	430	762
Kokoluokka henkilömäärän mukaan		
Mikro, alle 10 henkilöä	99	265
Pieni, alle 50 henkilöä	104	238
Keskisuuri, 50-249 henkilöä	106	131
Suuri, yli 249 henkilöä	121	128
Yhteensä	430	762

Taulukko 3. Paneeliaineisto 2000 ja 2001 jakaumat kokoluokittain

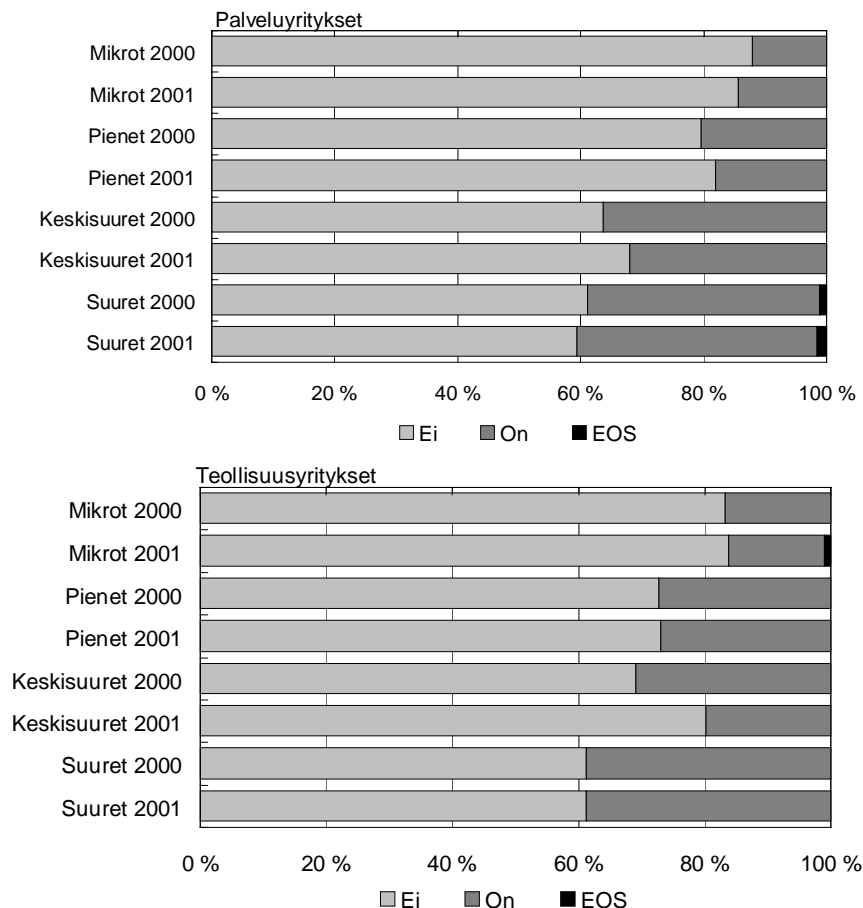
	Teollisuus- yritykset syksy	Teollisuus- yritykset	Palvelu- yritykset syksy 2000	Palvelu- yritykset syksy 2001
Kokoluokka liikevaihdon mukaan				
Mikro, alle 10 mmk	159	134	363	315
Pieni, 10-49 mmk	81	84	184	188
Keskisuuri, 50-300 mmk	83	103	126	133
Suuri, yli 300 mmk	78	109	77	126
Yhteensä	401	430	750	762
Kokoluokka henkilömäärän mukaan				
Mikro, alle 10 henkilöä	125	99	317	265
Pieni, alle 50 henkilöä	99	104	230	238
Keskisuuri, 50-249 henkilöä	84	106	113	131
Suuri, yli 249 henkilöä	93	121	90	128
Yhteensä	401	430	750	762

2 Rahoituksen hankinta

Viimeisen 12 kuukauden aikana uutta rahoitusta hankkineiden yritysten suhteelliset osuudet pysyivät lähes ennallaan verrattuna vuoden 2000 rahoituskyselyyn. Selvimät muutokset rahoituksen hankinnassa olivat rahoitusta hankkineiden keskiuurten teollisuusyritysten suhteellisen osuuden 11 prosenttiyksikön lasku 20 prosenttiin ja keskiuurten palveluyritysten 4 prosenttiyksikön lasku 32 prosenttiin. Muissa kokoluokissa muutokset olivat pieniä sekä palveluissa että teollisuudessa.

Rahoitusta hankkineiden yritysten suhteellinen osuus on sitä suurempi mitä suurempi on henkilökunnan määrällä mitattu yrityksen koko. Mikroyrityksistä vain vajaat 15 prosenttia hankki uutta rahoitusta, kun suurten yritysten vastaava osuus oli lähes 40 prosenttia. Palvelu- ja teollisuusyritysten uuden rahoituksen hankinnassa ei ole suuria eroja. Tosin pienistä yrityksistä suhteellisesti suurempi osuus teollisuusyrityksistä hankki uutta rahoitusta. Vastaavasti keskiuurista yrityksistä suhteellisesti suurempi osuus palveluyrityksistä hankki uutta rahoitusta.

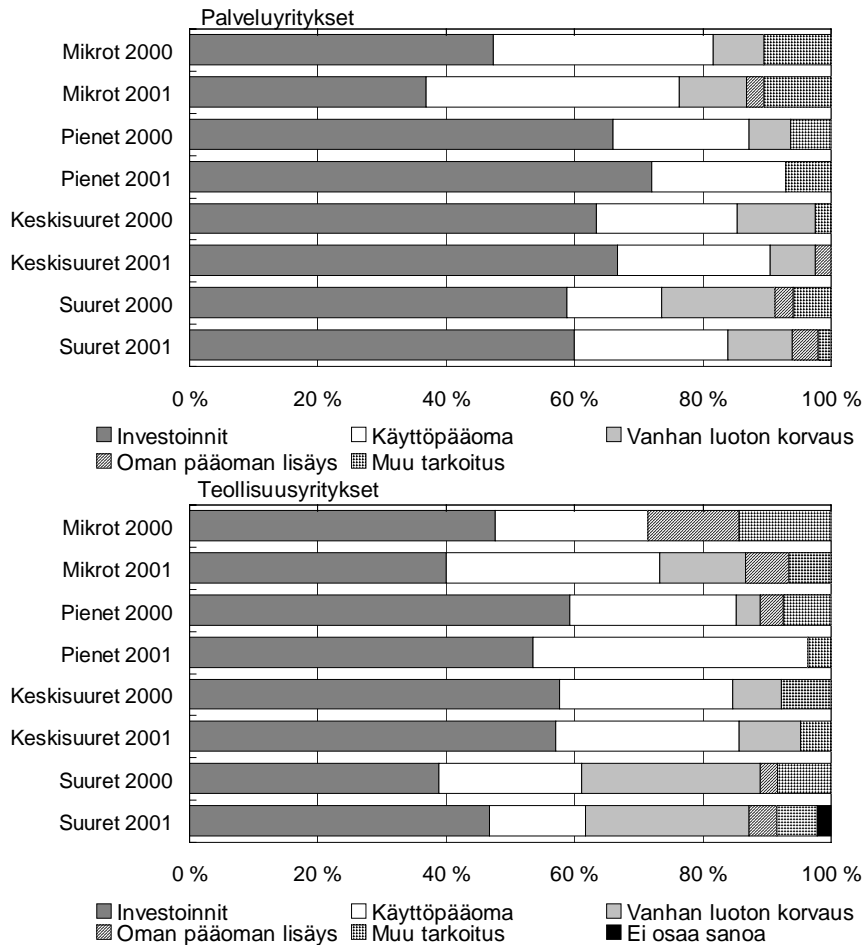
Kuvio 1. Ulkoisen rahoituksen hankinta
(kuluneen 12 kk:n aikana)

Noin puolella yrityksistä rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus oli investoinnit ja noin 30 prosentilla käyttöpääoma. Erityisesti palveluyrityksillä investoinnit olivat rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus. Luottojen uudelleen rahoittaminen oli joka kymmenennen yrityksen ensisijainen rahoituksen käyttötarkoitus. Suuret yritykset ilmoittivat pieniä yrityksiä useammin rahoituksen ensisijaiseksi käyttötarkoitukseen luottojen uudelleen rahoittamisen. Vuoden 2000 rahoituskyselyyn verrattuna käyttöpääoman suosio rahoituksen ensisijaisena käyttötarkoituksena on hiukan kasvanut ja luottojen uudelleen rahoittamisen puolestaan hiukan laskenut.

Kuvio 2.

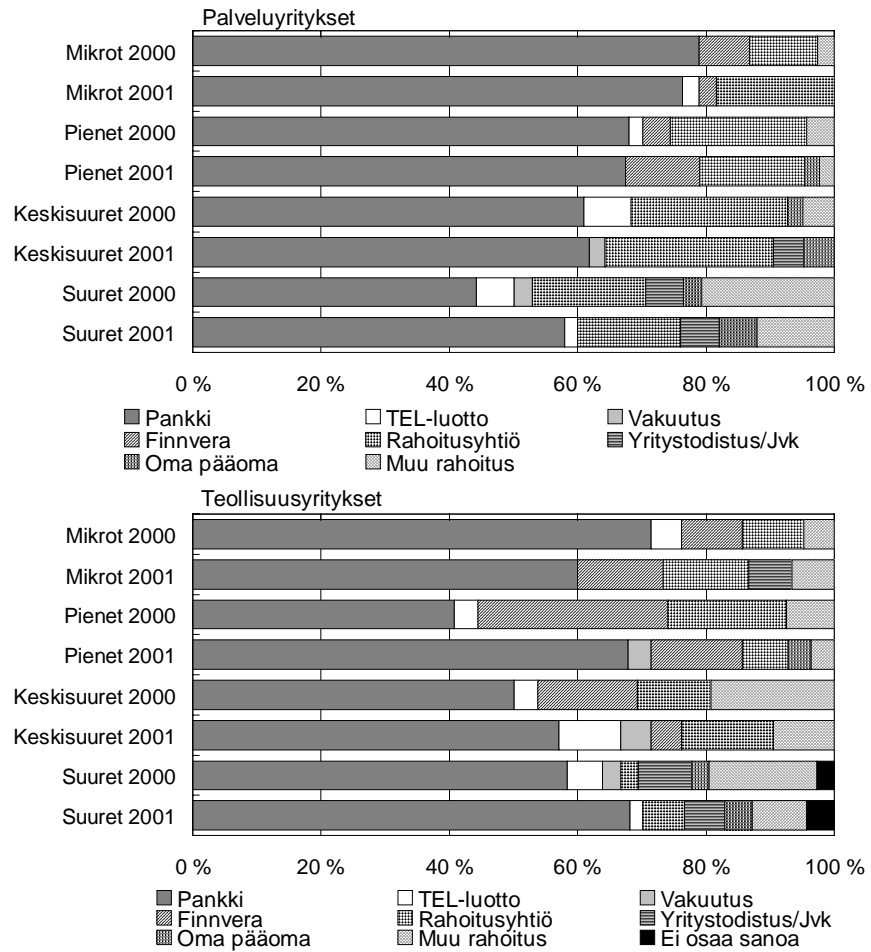
Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus (kuluneen 12 kk:n aikana)

Pankkien asema rahoituksen ensisijaisena lähteenä on hiukan vahvistunut. Etenkin entistä suurempi osuus teollisuusyrityksistä ja suurista palveluyrityksistä ilmoittaa ensisijaiseksi rahoituksen lähteekseen pankin. Rahoitusyhtiöt ovat ensisijainen rahoituksen lähde noin viidennekselle palveluyrityksistä ja kymmenykselle teollisuusyrityksistä. Finnvera on tärkein rahoituksen lähde noin kymmenykselle pienistä palvelu- ja teollisuusyrityksistä, mutta muissa kokoluokissa sen merkitys ensisijaisena rahoituksen lähteenä on pienempi. Vain harvat yritykset ilmoittavat ensisijaiseksi rahoituslähteekseen muun kuin pankin, rahoitusyhtiön tai Finnveran. Suurista yrityksistä noin 15 prosenttia ilmoittaa ensisijaiseksi rahoituslähteekseen muun rahoituksen. Muu rahoitus sisältää muun muassa pääomasijoitusrahoituksen, konsernin sisäiset lainat ja pääomasijoitukset sekä muiden erityisluottolaitosten kuin Finnveran myöntämän rahoituksen.

Kuvio 3.

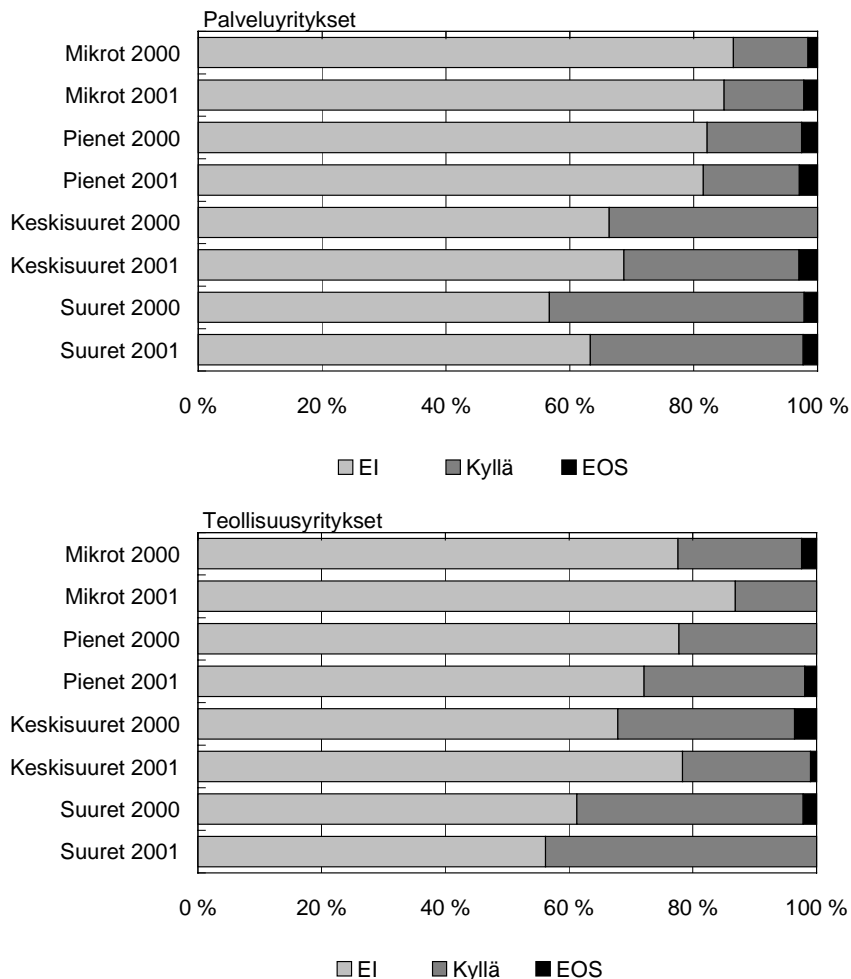
Hankitun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde

3 Rahoitussuunnitelmat

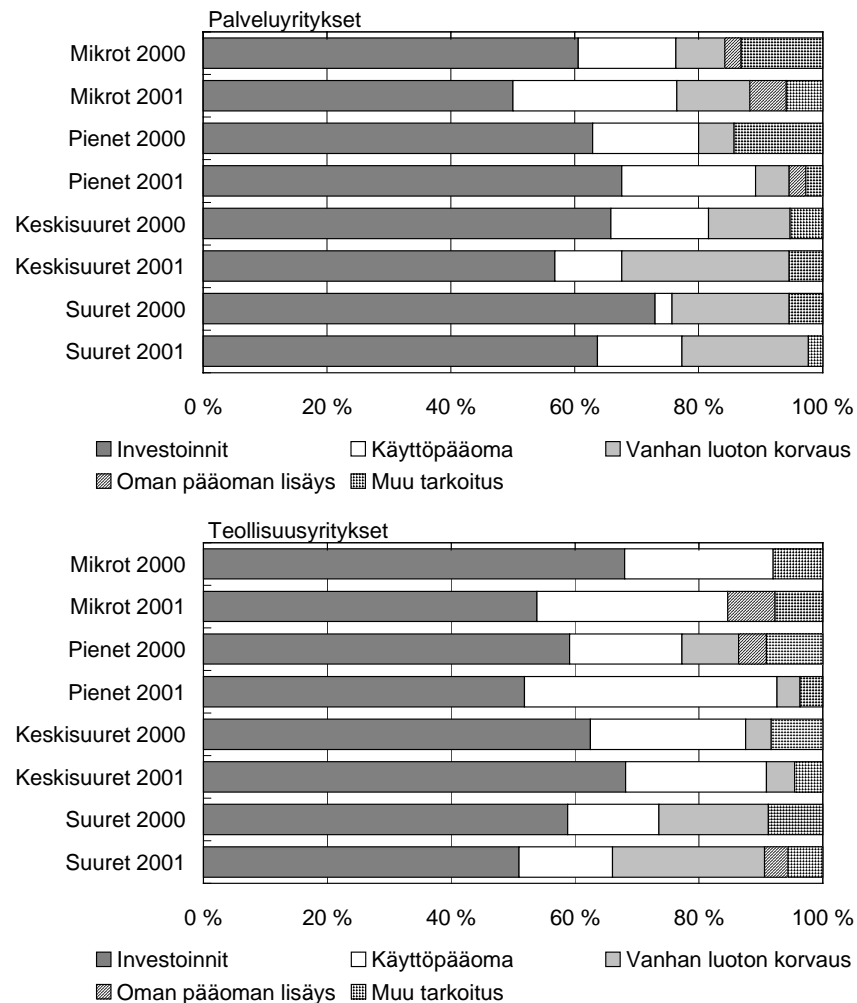
Palveluyrityksistä noin viidennes ja teollisuusyrityksistä noin neljännes suunnittelee hankkivansa uutta rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana. Luvut ovat suurin piirtein yhtä suuria kuin vuoden 2000 rahoituskyselyssä. Rahoituksen hankinta-aikomukset korreloivat vahvasti henkilökunnan määrällä mitatun kokoluokituksen kanssa. Mikroyrityksistä vain noin 13 prosenttia aikoo hankkia uutta rahoitusta, kun vastaava luku suurilla palveluyrityksillä on 34 prosenttia ja suurilla teollisuusyrityksillä 44 prosenttia. Vuoden 2000 rahoituskyselyyn verrattuna suhteellisesti pienempi osuus suurista palveluyrityksistä sekä teollisuuden mikro- ja keskisuurista yrityksistä aikoo hankkia uutta rahoitusta. Sen sijaan uuden rahoituksen hankintaa suunnittelevien suurten teollisuusyritysten suhteellinen osuus on kasvanut yli 7 prosenttiyksikköä.

Kuvio 4. Ulkoisen rahoituksen hankinta-aikomukset

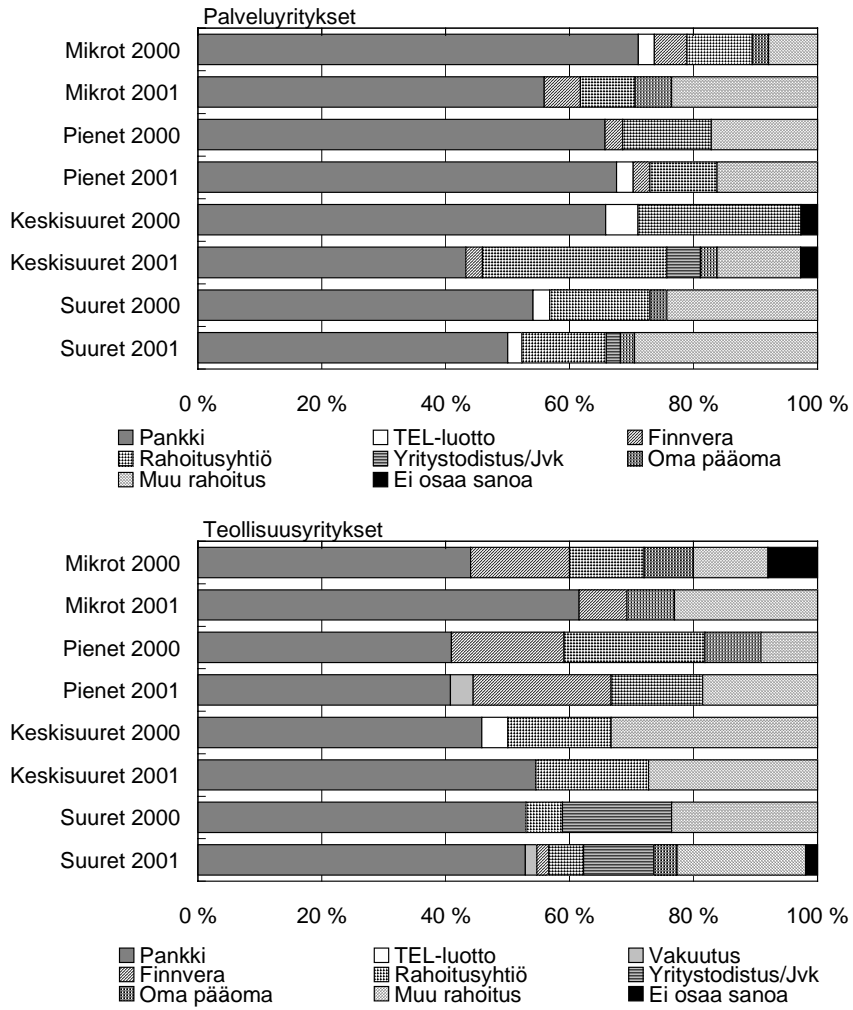
Rahoituksen hankintaa suunnittelevista yrityksistä 58 prosentilla suunnitellun rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus on investoinnit, kun edellisessä rahoituskyselyssä vastaava luku oli 64 prosenttia. Edelliseen rahoituskyselyyn verrattuna käyttöpääoma ja vanhojen luottojen uusiminen ovat kasvattaneet suosiotaan suunnitellun rahoituksen ensisijaisina käyttökohteina. Teollisuusyrityksistä suhteellisesti suurempi osuus ilmoittaa käyttöpääoman suunnitellun rahoituksen ensisijaiseksi käyttötarkoitukseksi kuin palveluyrityksistä. Palveluyrityksistä puolestaan suhteellisesti suurempi osuus teollisuusyrityksiin verrattuna ilmoittaa vanhojen luottojen uusimisen suunni-

tellun rahoituksen ensisijaiseksi käyttötarkoitukseksi.

Kuvio 5. Ulkoisen rahoituksen ensisijainen käyttötarkoitus

Valtaosa rahoitusta suunnittelevista yrityksistä aikoo hankkia rahoitusta pankista, ja pankkien asema suosituimpana suunnitellun rahoituksen lähteenä on pysynyt ennallaan. Yli joka kymmenes yritys aikoo hankkia rahoitusta rahoitusyhtiöstä. Palvelu-yrityksistä hieman suurempi osuus aikoo hankkia rahoitusta rahoitusyhtiöistä kuin teollisuusyrityksistä. Muuta rahoitusta aikoo käyttää yli viidennes yrityksistä, mikä on selvästi enemmän kuin edellisessä rahoituskyselyssä.

Kuvio 6. Aiotun ulkoisen rahoituksen ensisijainen lähde

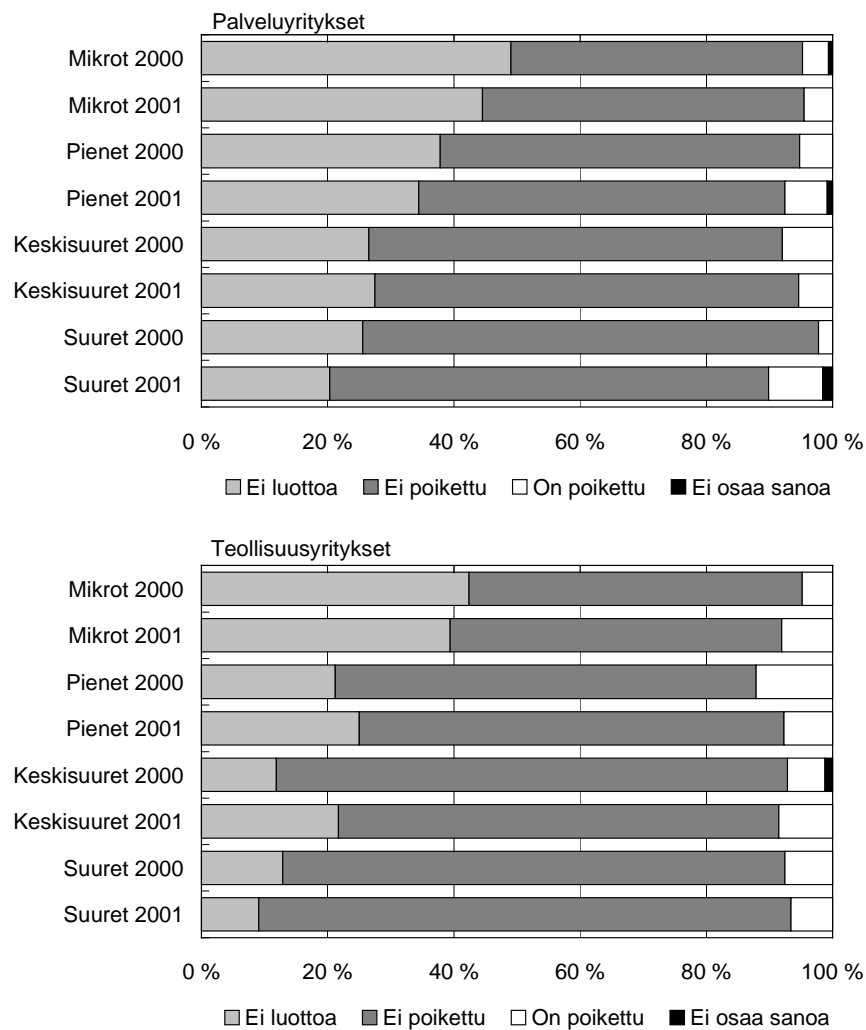

4 Velkaantuneisuus ja rahoitusongelmat

Huomattavalla osalla yrityksistä ei ole lainkaan luottoja. Mikroyrityksistä jopa yli 40 prosenttia on luotottomia. Pienistäkin yrityksistä lähes kolmannes ja keskisuurista noin neljännes ovat luotottomia. Suurista palveluyrityksistä luotottomia on viidennes ja suurista teollisuusyrityksistä kymmenes.

Valtaosa yrityksistä on hoitanut luottonsa suunnitelmiansa mukaan. Vajaat 7 prosenttia yrityksistä ilmoittaa poikenneensa luottojensa hoitosuunnitelmista. Luku on pysynyt ennallaan vuoden 2000 rahoituskyselyyn verrattuna.

Kuvio 7. Luottojen hoitaminen

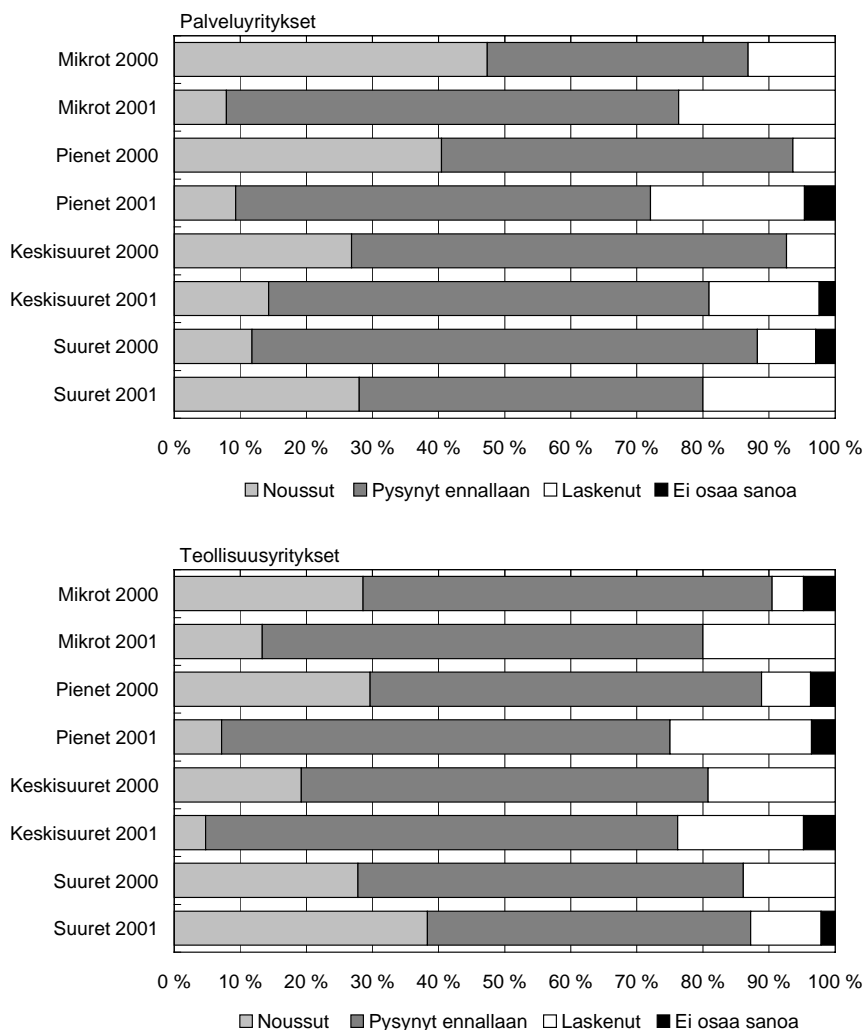

Vain 3 prosenttia yrityksistä ilmoittaa rahoituksen saatavuuden haitanneen yrityksen toimintaa viimeisen 12 kuukauden aikana, kun vastaava luku vuoden 2000 rahoituskyselyssä oli vajaat 4 prosenttia. Viidellä prosentilla yrityksistä on ollut rahoitukseen liittyviä ongelmia. Suhteellisesti useammilla pienillä kuin suurilla yrityksillä on ollut ongelmia. Ongelmina ovat olleet erityisesti vakuuksien puute ja luoton korkea hinta.

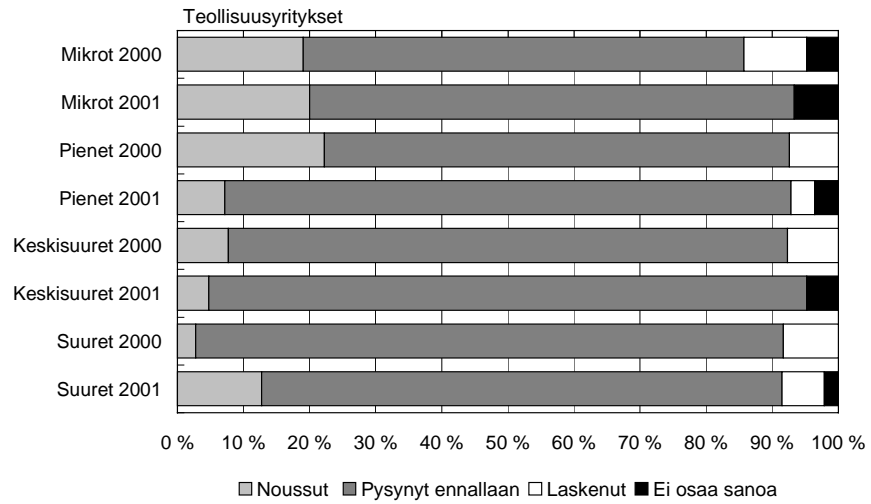
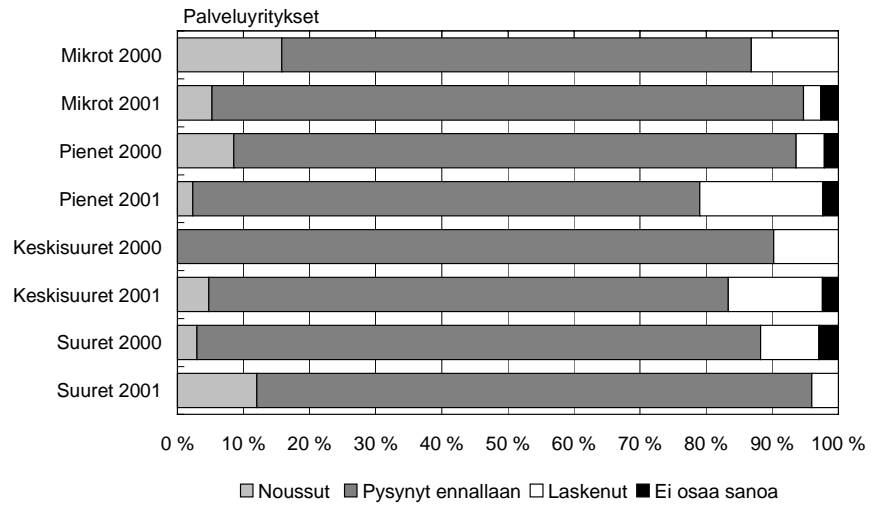
5 Rahoituksen hinta

Yritysten raportoimissa korkomarginaalien (luottokorko miinus viitekorko) muutoksissa on selvä ero suurten ja muiden yritysten välillä. Noin viidennes mikroyrityksistä sekä pienistä ja keskisuurista yrityksistä ilmoittaa luottojensa korkomarginaalien laskeneen ja noin kymmenes nousseen. Suurista yrityksistä sen sijaan suurempi osuus ilmoittaa korkomarginaalin nousseen kuin laskeneen. Suurista teollisuusyrityksistä jopa 38 prosenttia ilmoittaa korkomarginaalin kasvaneen ja vain 11 prosenttia laskeneen. Valtaosa yrityksistä molemmilla päätoimialoilla ja kaikissa kokoluokissa ilmoittaa luoton sivukulujen pysyneen ennallaan. Sivukulujen muutoksista ilmoittaneiden yritysten lukumäärät ja suhteelliset osuudet ovat varsin pieniä.

Kuvio 8. Uusien luottojen korkomarginaali

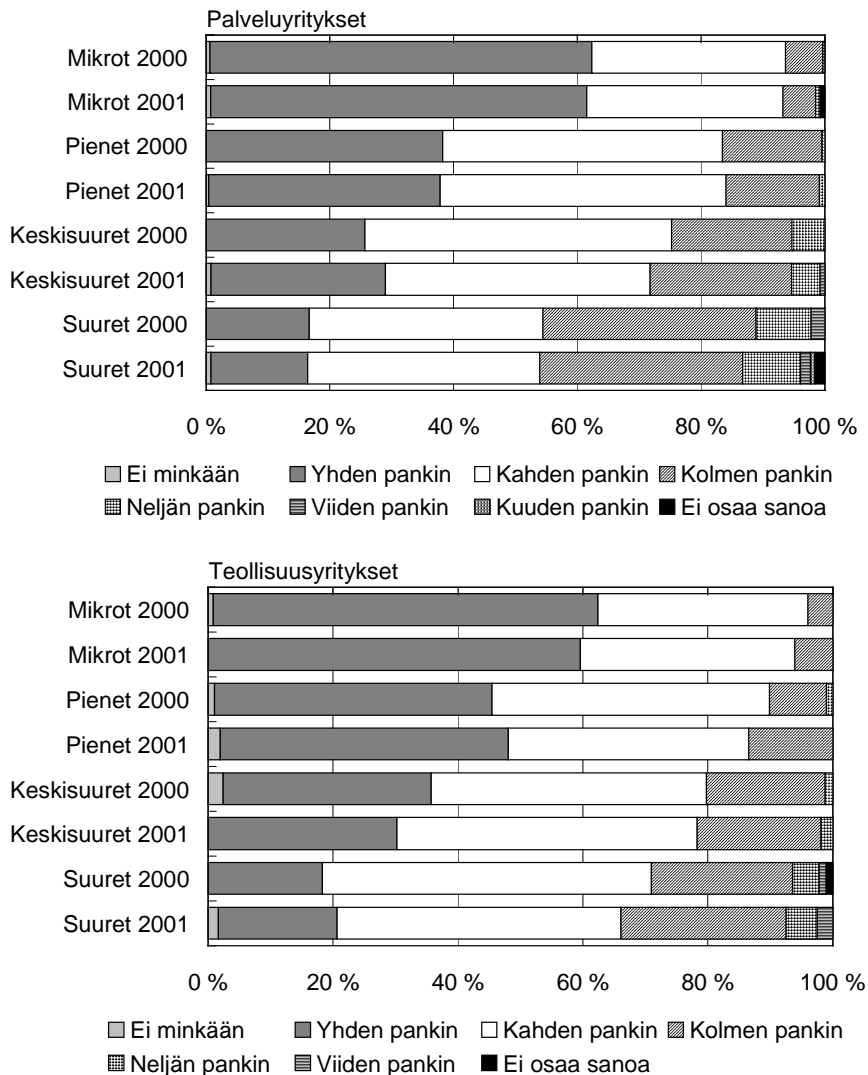
Kuvio 9. Uusien luottojen sivukulut

6 Pankkipalveluiden saatavuus ja pankkien kilpailuttaminen

Yritysten pankkisuhteiden määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Mikroyrityksistä noin 60 prosenttia käyttää merkittävästi vain yhden kotimaisen pankin palveluita. Muiden kokoluokkien yrityksistä enemmistö käyttää merkittävästi kahden tai useamman kotimaisen pankin palveluita. Suurista yrityksistä vain alle viidennes käyttää merkittävästi vain yhden kotimaisen pankin palveluita.

Kuvio 10. Kuinka monen pankin palveluja yrityksenne käyttää merkittävästi?

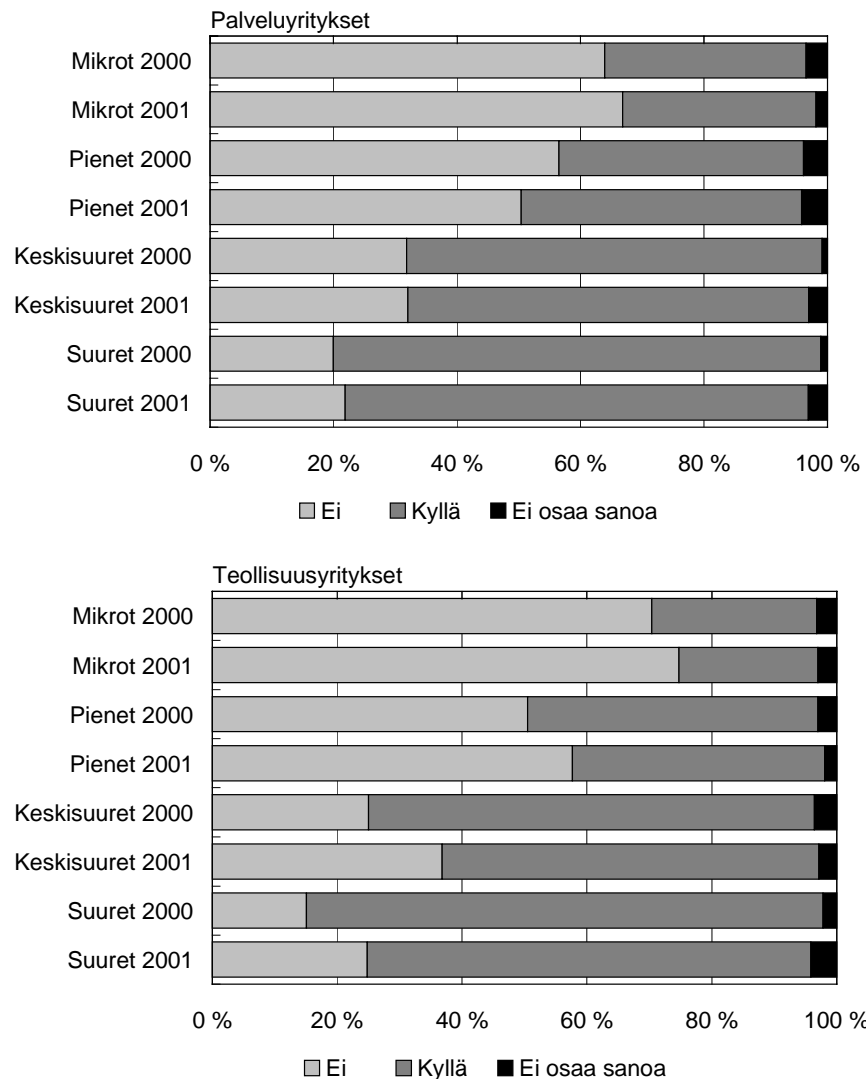

Pankkeja kilpailuttavien teollisuusyritysten suhteelliset osuudet ovat laskeneet selvästi verrattuna vuoden 2000 rahoituskyselyyn. Pankkeja kilpailuttavien keskisuurten ja suurten teollisuusyritysten suhteelliset osuudet ovat laskeneet jopa yli kymmenen prosenttiyksikköä vuoden 2000 rahoituskyselyyn verrattuna. Sen sijaan pankkeja kilpailuttavien palveluyritysten suhteelliset osuudet ovat pysyneet lähes ennallaan.

Varsin merkittävä osuus yrityksistä kokee, että pankkisektorin 1990-luvulla tapahtunut keskittyminen on vähentänyt yritysten mahdollisuuksia kilpailuttaa pankkeja. Noin 15-20 prosenttia yrityksistä kaikissa kokoluokissa ja molemmilla päätoimialoilla ilmoittaa, että keskittyminen on vaikeuttanut kilpailuttamista. Verrattuna

vuoden 2000 kyselyyn palveluyrityksistä pienempi osuus ja teollisuusyrityksistä suurempi osuus katsoo kilpailuttamisen vaikeutuneen keskittymisen seurauksena.

Kuvio 11. Kilpailutatteko pankkirahoituksessa eri pankeja keskenään?

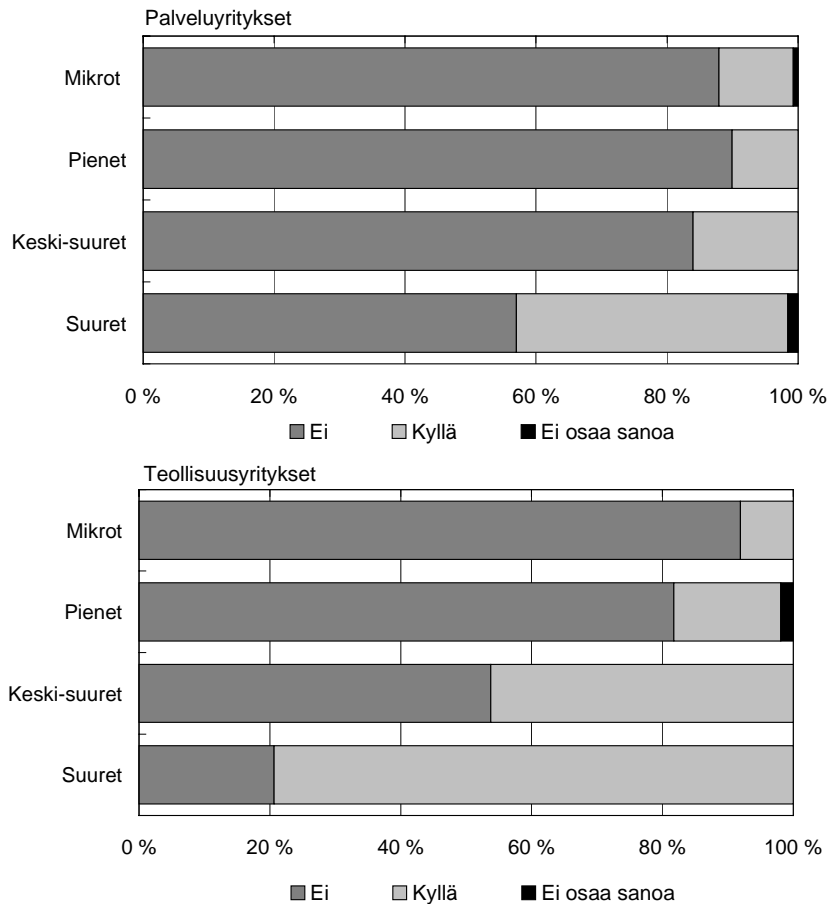

Suomessa toimivien ulkomaisten pankkien palveluiden käyttö on pysynyt palveluyrityksissä ennallaan mutta hiukan lisääntynyt teollisuusyrityksissä. Suuret yritykset käyttävät selvästi eniten ulkomaisten pankkien palveluita. Mikroyrityksistä ulkomaisten pankkien palveluita käyttää reilut 5 prosenttia, pienistä noin 10 prosenttia ja keskisuurista noin 20 prosenttia yrityksistä. Suurista yrityksistä jopa yli puolet käyttää ulkomaisten pankkien palveluita. Yrityksistä 57 prosenttia katsoo, että ulkomaisten pankkien tulo rahoitusmarkkinoille on helpottanut pankkien kilpailuttamista ja laskenut rahoituksen hintaa. Vuoden 2000 rahoituskyselyssä vastaava luku oli 52 prosenttia. Vuoden 2000 rahoituskyselyyn verrattuna aikaisempaa suurempi osuus suurista ja keskisuurista palveluyrityksistä on hankkinut rahoituspalveluita suoraan ulkomailta (ts. sellaisista pankeista ja rahoituslaitoksista, joilla ei ole omaa toimipistettä Suomessa). Teollisuusyritysten suoran ulkomaisen rahoituksen hankinta on pysynyt ennallaan.

7 Euron ja dollarin välisen vaihtokurssin vaikutus yrityksen tulokseen

Kuvio 12.

Onko yrityksellänne dollarimääräistä vientiä/tuontia tai dollarimääräisiä velkoja/saatavia?

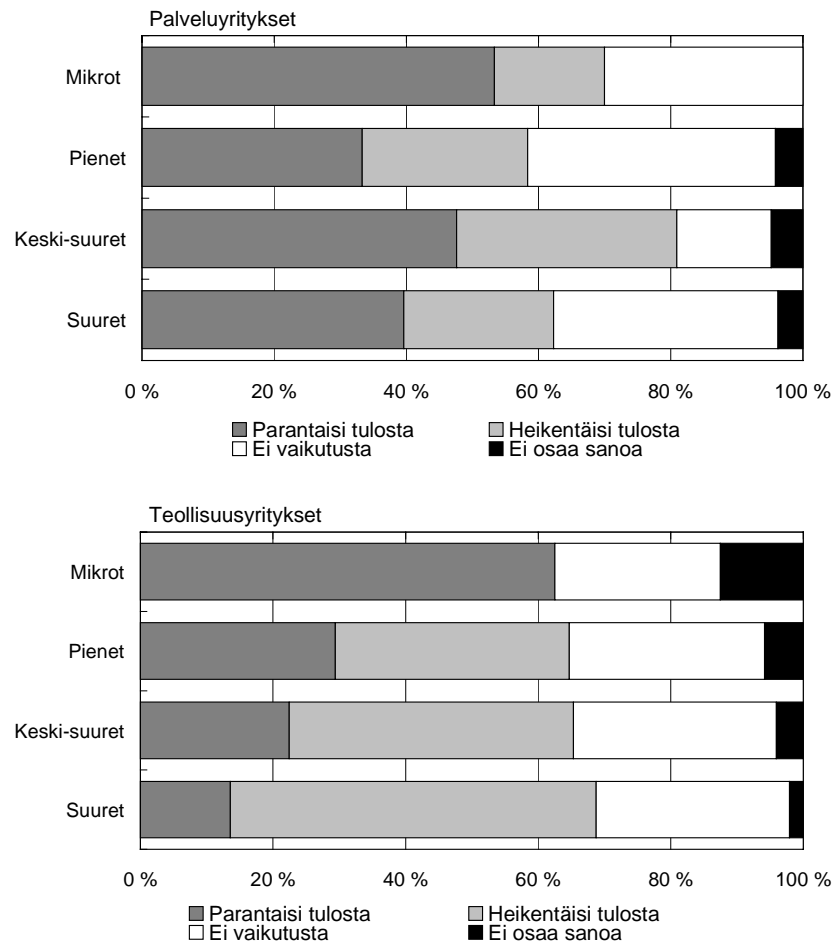

Palveluyrityksistä noin 17 prosenttia ja teollisuusyrityksistä noin 25 prosenttia ilmoitti, että niillä on joko dollarimääräistä vientiä tai tuontia tai dollarimääräisiä velkoja tai saatavia. Suurten palveluyritysten vastaava osuus oli yli 40 prosenttia ja suurten teollisuusyritysten lähes 80 prosenttia. Keskiuurten yritysten vastaava osuus oli noin 30 prosenttia, pienten hiukan yli 10 prosenttia ja mikroyritysten vajaat 10 prosenttia.

Eryteisesti suuret teollisuusyritykset ilmoittivat dollarin heikkenemisen pienentävän tulostaan ja vahvistumisen parantavan tulostaan. Suurista teollisuusyrityksistä suhteellisen iso osuus on vientiyrityksiä, jotka hyötyvät vahvasta ja kärsivät heikosta dollarista. Dollarin vaihtokurssin muutokset vaikuttavat samansuuntaisesti myös pienten ja keskiuurten teollisuusyritysten tuloksiin. Palveluyrityksistä sen sijaan suurempi osuus ilmoittaa tuloksensa parantuvan kuin huonontuvan dollarin heiketessä. Palveluyritykset harjoittavat vientiä vähemmän kuin teollisuusyritykset, ja dollarin vahvistuminen vaikuttaa tuontihintojen nousun kautta negatiivisesti palveluyritysten tuloksiin. Vastaavasti dollarin heikentyminen parantaa useampien palveluyritysten tulosta kuin heikentää.

Suuret yritykset suojautuvat pienempiä yrityksiä paremmin dollarin kurssimuutoksia vastaan. Mikroyrityksistä ja pienistä yrityksistä vain joka neljäs suojautuu täysin tai osittain. Keskiuurista yrityksistä yli 60 ja suurista yrityksistä yli 70 prosenttia suojautuu osittain tai täysimääräisesti dollarin kurssimuutoksilta.

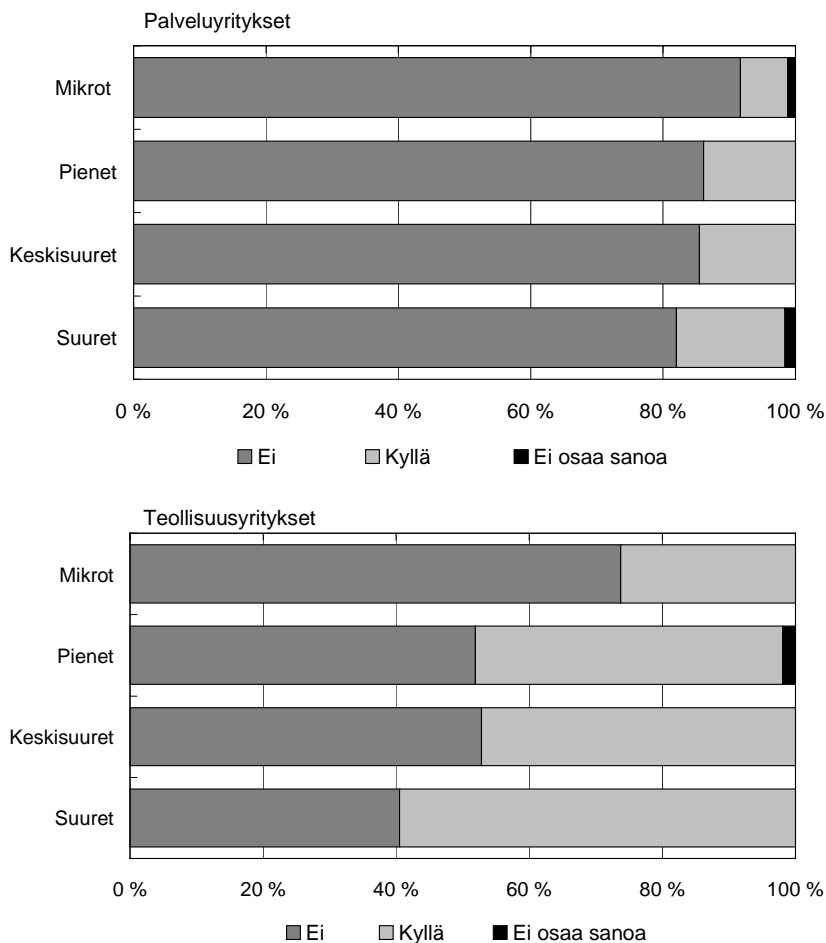
Kuvio 13. Kuinka dollarin heikkeneminen suhteessa euroon vaikuttaisi yrityksenne tämän hetkiseen tulokseen?

8 Julkisen yritysrahoituksen käyttö

Teollisuusyrityksistä lähes puolet ilmoitti käyttäneensä julkista yritysrahoitusta viimeisen viiden vuoden aikana. Julkisella yritysrahoituksella tarkoitetaan tässä yhteydessä Finnvera Oyj:n, Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) ja TE-keskusten kautta yrityksille myönnettäviä lainoja, takauksia (pl. vientitakuut) ja avustuksia sekä julkisia pääomasijoituksia pääomarahastojen (Tesi, Sitra, alueelliset pääomarahastot) kautta. Palveluyrityksistä vain noin 12 prosenttia ilmoitti käyttäneensä julkista yritysrahoitusta. Suuret yritykset ovat käyttäneet julkista yritysrahoitusta enemmän kuin muut yritykset sekä palveluissa että teollisuudessa.

Kuvio 14. Onko yrityksenne käyttänyt viimeisen 5 vuoden aikana julkista yritysrahoitusta?

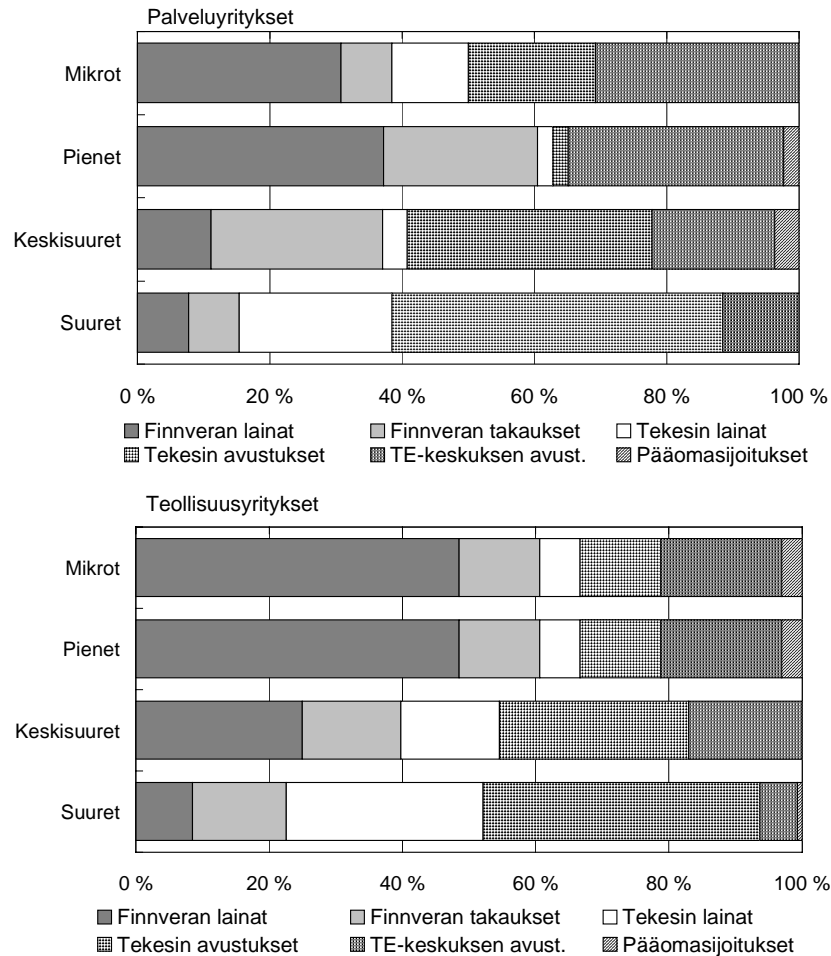
Mikroyritykset ja pienet yritykset ovat käyttäneet Finnveran lainoja yleisemmin kuin keskisuuret ja suuret yritykset. Sen sijaan Finnveran takauksia on käytetty kaikissa kokoluokissa lähes yhtä paljon. Julkista yritysrahoitusta käyttäneistä mikroyrityksistä ja pienistä yrityksistä lähes 60 prosenttia on käyttänyt Finnveran myöntämää rahoitusta. Sen sijaan suuret ja keskisuuret yritykset ovat käyttäneet eniten Tekesin lainoja ja avustuksia. Yli 70 prosenttia julkista yritysrahoitusta käyttäneistä suurista yrityksistä on käyttänyt Tekesin lainoja tai avustuksia. Mikroyritykset ja pienet yritykset ovat käyttäneet eniten TE-keskusten avustuksia. Palvelutoimialan mikroyrityksistä ja pienistä yrityksistä lähes kolmannes on käyttänyt TE-keskusten avustuksia.

Palvelu- ja teollisuusyritysten välillä ei ole suuria eroja eri julkisten rahoitusmuotojen käytössä. Palveluyritykset ovat käyttäneet suhteellisesti jonkin verran enemmän Tekesin ja TE-keskusten myöntämää rahoitusta ja teollisuusyritykset

Finnveran myöntämää rahoitusta.

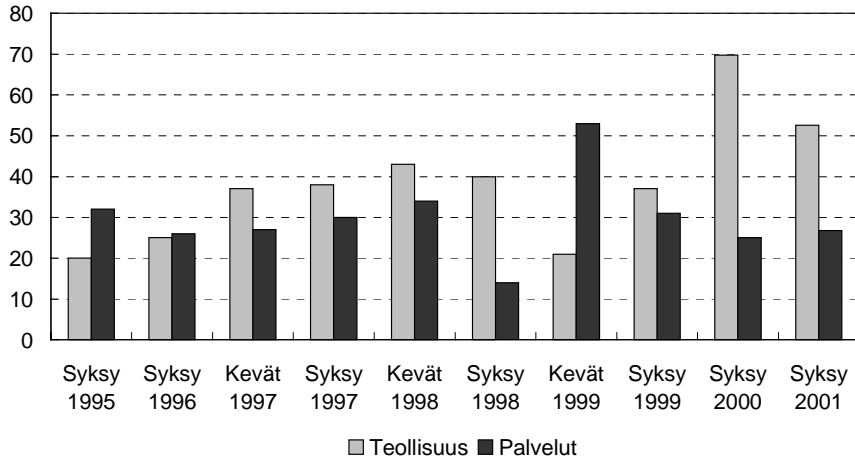
Yrityksiltä kysyttiin myös sitä, tulisiko edellä määritellyn julkisen yritysrahoituksen käyttöä ylipäänsä lisätä, pitää ennallaan, vähentää vai olla myöntämättä lainkaan. Yli viidennes yrityksistä haluaisi lisätä mainittujen rahoitusmuotojen käyttöä. Valtaosa yrityksistä joko pitäisi julkisen yritysrahoituksen nykyisellä tasolla tai ei osannut vastata. Vain muutama prosentti yrityksistä molemmilla päätoimialoilla ja kaikissa kokoluokissa haluaisi, että julkista yritysrahoitusta vähennettäisiin tai oltaisiin myöntämättä lainkaan.

Kuvio 15. Yritysrahoitusmuodot, joita yrityksenne on käyttänyt

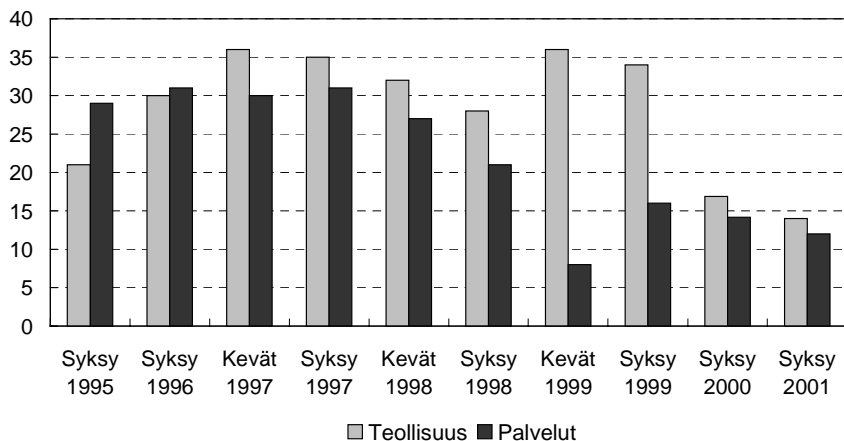

9 Yritysten näkymät ja yleistaloudelliset odotukset

Kuvio 16. Kannattavuus tällä hetkellä, liikevaihdolla painotettu saldoluku

Kuvio 17. Kannattavuusodotukset seuraavalle 12 kuukaudelle, liikevaihdolla painotettu saldoluku

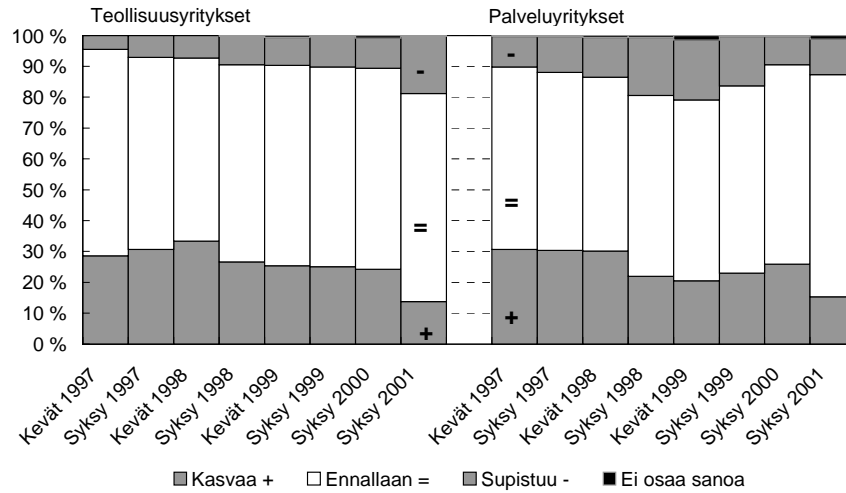
Teollisuuden kannattavuus on tänä vuonna huomattavasti heikentynyt viime vuodesta. Yleisen kannattavuuskehityksen heikkenemisestä huolimatta 57 % kyselyyn vastanneista teollisuusyrityksistä piti omaa kannattavuuttaan hyvänä, kun vastaava osuus oli viime vuonna niinkin korkea kuin 71 %. Huonona kannattavuuttaan piti 4 % vastanneista (viime vuonna 2 %). Liikevaihdolla painotettu saldoluku, joka on hyvien ja huonojen kannattavuusprosenttiosuuksien erotus, oli siten tänä syksynä 53. Teollisuusyritykset odottavat seuraavan 12 kuukauden aikana kannattavuutensa paranevan uudelleen. Seuraavan 12 kuukauden aikana 30 % teollisuusyrityksistä odottaa kannattavuutensa paranevan ja 16 % heikkenevän, jolloin saldoluku on 14. Palvelutoimialan saldoluku on viime vuosina pysynyt lähes ennallaan. Liikevaihdolla painotettu palveluyritysten saldoluku oli tämän vuoden syksyllä 12, kun se viime vuoden syksyllä oli 14.

Teollisuudessa kannattavuuttaan pitivät hyvänä erityisesti sähkö- ja elektroniikkateollisuuden, rakennusteollisuuden, graafisen teollisuuden sekä muun teollisuuden yritykset. Näiden ja useiden muiden teollisuuden toimialojen yritykset odottavat kannattavuutensa paranevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Palveluissa erityisesti

kaupan, majoitustoiminnan, kiinteistöpalveluiden ja teknisten palveluiden yritykset pitivät kannattavuuttaan hyvänä.

Kuvio 18.

Kuinka odotatte yrityksenne henkilömäärän muuttuvan seuraavan 12 kuukauden aikana?

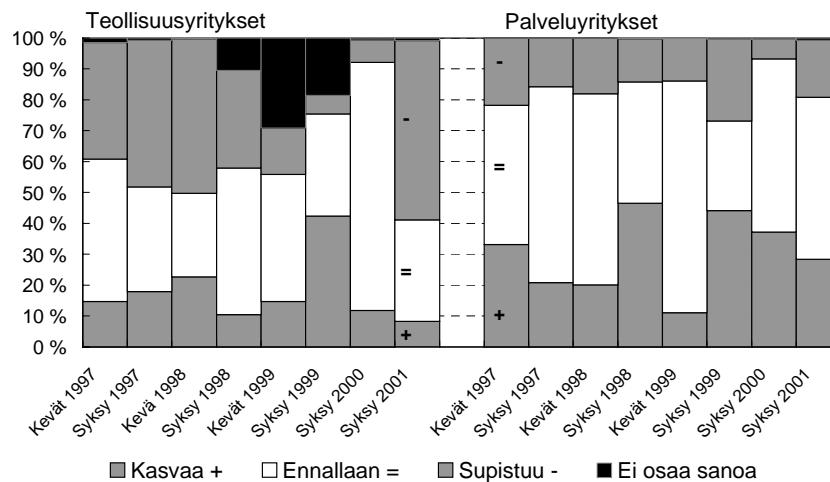

Henkilökuntansa vähentämistä suunnittelevien yritysten osuus on kasvanut ja henkilökuntansa lisäämistä suunnittelevien yritysten osuus vähentynyt verrattuna vuoden 2000 rahoituskyselyyn. Teollisuudessa 19 % yrityksistä (vuotta aiemmin 10 %) suunnittelee vähentävänsä henkilökuntaansa, kun työvoimansa määrää aikoo lisätä 14 % yrityksistä (vuotta aiemmin 24 %). Palveluyrityksistä henkilökuntaansa aikoo vähentää 12 % (vuotta aiemmin 9 %) ja lisätä 15 % (vuotta aiemmin 26 %) yrityksistä.

Teollisuusyrityksistä erityisesti elektroniikkateollisuuden, muun metalliteollisuuden, rakennusteollisuuden ja muun teollisuuden yritykset aikovat supistaa henkilökuntaansa lähimmän 12 kuukauden aikana. Palvelualojen yrityksistä erityisesti rakennus- ja kuljetusyritykset suunnittelevat vähentävänsä henkilökuntaansa.

Kuvio 19.

Kuinka yrityksenne investointien määrä muuttuu seuraavien 12 kuukauden aikana edelliseen vuoteen verrattuna?

Myös aineellisten käyttöomaisuusinvestointien vähentämistä suunnittelevien yritysten osuus on kasvanut verrattuna vuoden 2000 rahoituskyselyyn. Erityisesti suuri osa teollisuusyrityksistä aikoo supistaa käyttöomaisuusinvestointejaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Teollisuusyrityksistä 58 % (vuotta aiemmin 7 %) aikoo supistaa ja vain 8 % (vuotta aiemmin 12 %) kasvattaa investointejaan. Palveluyrityksistä 28 %

suunnittelee supistavansa ja 18 % kasvattavansa käyttöomaisuusinvestointejaan.

Teollisuusyrityksistä erityisesti metsä-, kemian-, elektroniikka- ja rakennusteollisuuden toimialojen yritykset ennakoivat investointiensa supistuvan seuraavan 12 kuukauden aikana. Palveluissa erityisesti kaupan ja kiinteistöpalvelujen yritykset aikovat vähentää investointejaan.

Taulukko 4. Yleistaloudelliset odotukset

	Odotettu tuottamien hyödykkeiden hintojen muutos-%, 12 kk*		Odotettu palkkojen muutos-%, 12 kk*		Odotettu inflaatio- % 12 kk:n kuluttua		Odotettu 3 kk:n euribor 12 kk:n kuluttua	
	2000 Syksy	2001 Syksy	2000 Syksy	2001 Syksy	2000 Syksy	2001 Syksy	2000 Syksy	2001 Syksy
Teollisuusyritykset								
Elintarvike	0.6	0.4	3.1	2.4	3.4	2.5	5.3	3.9
Tevanake	1.5	2.0	2.7	2.5	3.4	2.7	5.2	3.9
Metsä	0.8	3.1	0.4	3.1	3.4	2.4	5.3	4.0
Graafinen teollisuus	0.8	0.8	2.7	1.4	3.5	2.7	5.3	4.0
Kemia	1.7	1.0	2.2	3.2	3.4	2.4	5.1	4.0
Rakennus	1.1	-0.7	2.7	2.1	3.5	2.5	5.3	4.0
Sähkö- ja elektroniikka	-0.1	-0.1	3.0	2.8	3.6	2.4	5.3	3.9
Muu metalliteollisuus	0.3	0.2	3.3	2.6	3.5	2.6	5.2	4.1
Muu teollisuus	3.6	0.0	0.8	1.4	3.5	2.4	5.2	4.0
Mikrot	2.6	0.6	2.4	2.2	3.7	2.7	5.3	4.0
Pienet	2.0	0.0	2.1	2.6	3.5	2.7	5.2	4.1
Keskisuuret	1.8	0.8	3.2	2.4	3.4	2.5	5.2	4.0
Suuret	0.6	0.6	2.5	2.6	3.2	2.4	5.1	3.9
Teollisuus yhteensä	0.6	0.6	2.5	2.6	3.5	2.5	5.2	4.0
Palveluyritykset								
Rakentaminen	4.3	-0.3	3.5	2.2	3.6	2.6	5.3	4.1
Tukkukauppa	1.9	1.0	2.9	2.5	3.5	2.5	5.3	4.0
Vähittäiskauppa	2.0	1.3	3.6	2.9	3.6	2.6	5.2	4.1
Majoitus ja ravitsemus	2.8	2.7	3.1	2.5	3.5	2.5	5.1	4.0
Kuljetus ja liikenne	1.5	0.6	2.7	1.0	3.6	2.6	5.1	4.0
Kiinteistö- ym. palvelut	2.4	-1.6	3.4	1.8	3.6	2.5	5.3	4.0
Tekniset palvelut	1.5	0.3	3.8	2.3	3.6	2.5	5.2	4.1
Muut palvelut	1.5	3.0	2.1	0.4	3.6	2.7	5.2	4.0
Mikrot	2.7	1.2	2.8	1.2	3.8	2.7	5.3	4.1
Pienet	1.9	6.6	3.8	1.7	3.5	2.5	5.2	4.1
Keskisuuret	1.9	0.0	2.9	1.7	3.5	2.6	5.1	4.0
Suuret	2.1	0.7	3.1	1.9	3.2	2.3	5.1	3.9
Palvelusektori yhteensä	2.0	0.9	3.1	1.8	3.6	2.6	5.2	4.0

* Painotettu liikevaihdolla

Palveluyritysten odotukset palkkakustannustensa ja tuotteidensa hintojen kasvuvauhdista ovat matalammat kuin vuoden 2000 rahoituskyselyssä. Erityisesti odotukset palkkakustannusten kasvusta ovat vaimentuneet tuntuvasti eli 1,3 prosenttiyksikköä. Varsinkin palvelualan mikroyritykset ja pienet yritykset uskovat palkkakustannustensa nousuvauhdin vaimentuvan voimakkaasti verrattuna edellisen vuoden kyselyyn. Teollisuusyritysten odotukset palkkakustannustensa ja tuotteidensa hintojen nousuvauhdista eivät ole juuri muuttuneet viime syksystä. Toimialoittaiset erot odotuksissa palkkakustannusten nousuvauhdista ovat viime vuodesta jonkin verran kaventuneet

Viime vuoden tapaan toimialoittaiset erot omien tuotteiden hintaodotuksissa ovat tuntuvia niin teollisuudessa kuin palveluissakin. Lähes kaikilla palvelutoimialoilla

odotukset omien tuotteiden hintojen noususta ovat vaimentuneet verrattuna edelliseen kyselyyn. Lähinnä rakentamisen heikentyneen suhdannetilanteen vuoksi ero palvelujen ja teollisuuden hintaodotuksissa on kaventunut.

Yritysten kuluttajahintojen nousuvauhtia 12 kuukauden päästä koskevat odotukset ovat pudonneet edellisen syksyn kyselyn noin 3½ prosentista noin 2½ prosenttiin. Huolimatta loppukesällä 2001 halventuneesta öljystä ja sen aiheuttamasta kuluttajahintojen nousuvauhdin hidastumisesta yritysten odotukset yleisestä inflaatiosta olivat kyselyä tehtäessä melko korkealla tasolla verrattuna tähänhetkiseen alle 2 prosentin inflaatiovauhtiin. Tosin kuluttajahintojen vuotuinen kasvuvauhti oli vielä heinä-elokuussa 2,5 prosentin tuntumassa, josta se on vasta hiljattain selvästi laskenut. Kuluttajien inflaatio-odotukset ovat kuluttajabarometrin mukaan suurin piirtein samalla tasolla kuin yritysten inflaatio-odotukset. Merkillepantavaa on, että yritysten inflaatio-odotukset ovat vaimentuneet korko-odotuksia enemmän verrattuna viime vuoden kyselyyn.

Yritykset odottavat 3 kuukauden euriborin olevan vuoden kuluttua 4,0 prosenttia. Yritysten odottama korkotaso on hiukan korkeammalla tasolla kuin syyslokakuun vaihteessa, jolloin kysely tehtiin.